

Grønlands olie – endnu engang!

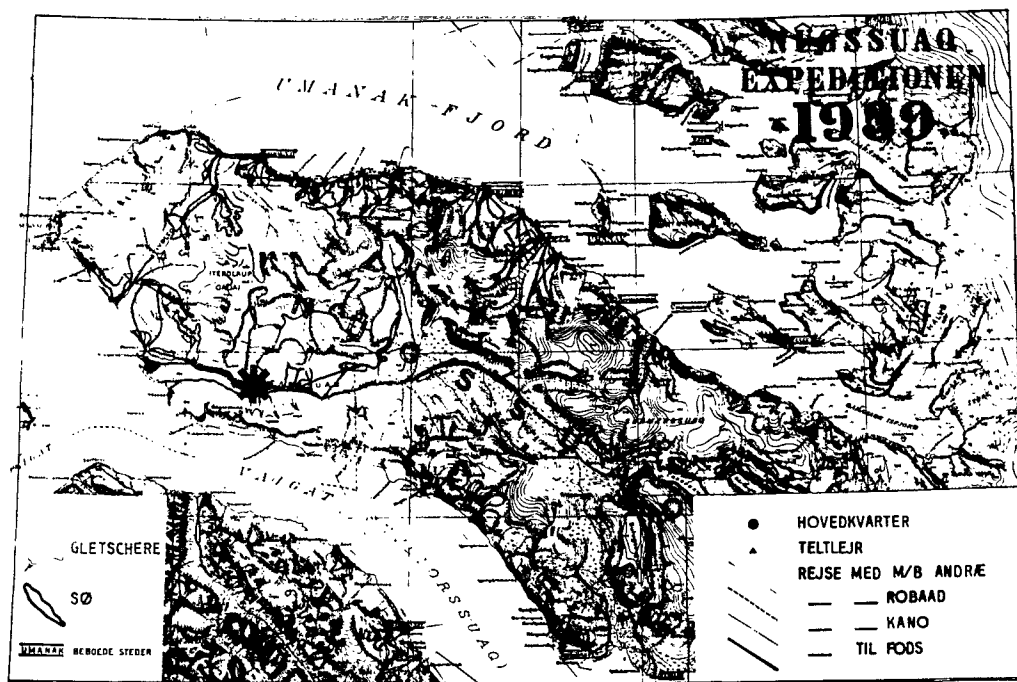
Af Dan Laursen

I tidsskriftet Grønland nr. 7-8 1993 har civilingeniør Aksel Mikkelsen en artikel under overskriften: »Grønlands lovende oliefund.« I denne fremsætter ingeniør Mikkelsen nogle udtalelser om professor Alfred Rosenkrantz, også min lærer – dog på Københavns Universitet – derefter min chef på den 2den Danske Nugssuaq Ekspedition i 1939 og siden min ven indtil hans død i 1974.

Det fremgår ikke tydeligt af Aksel Mikkelsens artikel, hvornår Rosenkrantz fremsatte de forskellige udtalelser til Mikkelsen angående eventuelle olieforekomster på Grønland in casu i Affarsuaq. Før 2den verdenskrig var Rosenkrantz med medarbejdere i Affarsuaq i 1938 (1ste Danske Nugssuaq Ekspedition), da holdet gik ind fra Sarqaq, og i 1939, da vi gik ind i dalen fra Marrait. Jeg deltog selv i 1939 og var også på det hold, der gik ind i det vi dengang stavede Auvfarssuaq. Vi besøgte begge dyndvulkanerne. Vort hovedformål var at trænge ind i det indre af Nugssuaq halvøen og arbejde i de rige fossilforekomster, der findes i en af sidedalene. Dog blev magister Bruno Thomsen efterladt ved Qaperioq kitdleq for at fore-

tage indsamlinger af gas- og vandudstrømninger, ligesom Thomsen først på efteråret sammen med ekspeditionens læge, den senere professor, dr. med. Knud Eriksen vandrede ind på sydsiden af elven, der gennemstrømmer dalen for at undersøge og indsamle prøver af de derværende, efter sigende olieholdige skifre, og hjembringe prøver til nærmere undersøgelse. Resultatet af denne undersøgelse var ret pauvert; der blev fundet skifre med et indhold af olie, men dette var ret lille og ikke bedre end det indhold man kendte fra skifferforekomsterne på såvel nord- som sydsiden af halvøen.

Dan Laursen, født 1909 i København, har på forskellig vis været beskæftiget med Grønland det meste af livet. 1931 deltog han som geolog-assistent i Lauge Kochs Tre Aars Ekspedition til Østgrønland. 1939 som geolog i 2. Danske Nugssuaq Ekspedition og i GGUs såkaldte pioner ekspedition, begge gange med opgaver i kvartæret. Dan Laursen var i en årrække redaktør af tidsskriftet Grønland og af Meddelelser om Grønland. 1950 dr. phil. på en afhandling om Grønlands marine kvartær. Var indtil 1967 lektor ved danske gymnasieskoler, derefter professor ved amerikanske colleges.

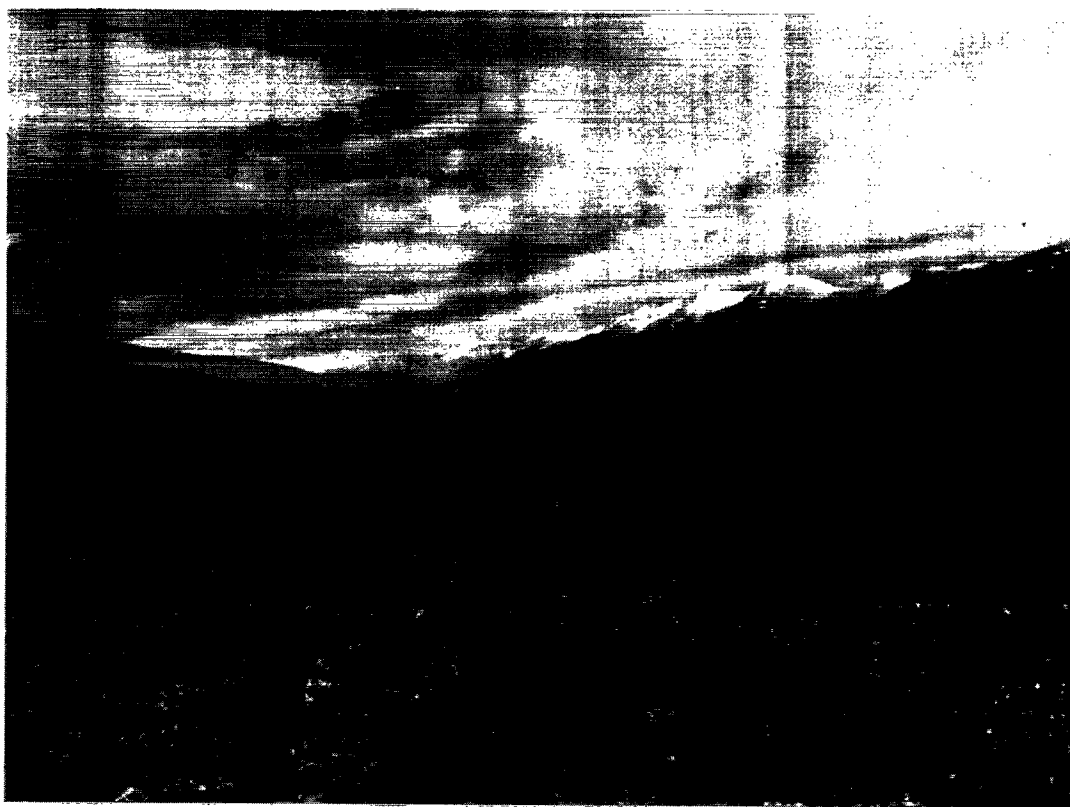
2. Danske Nugssuaq Ekspeditionens arbejdsområde.

* Dyndvulkan-området.

Ekspeditionen sejlede op med 2den Disko såvidt jeg husker. Denne rejse var også årets direktørrejse, idet den nyudnævnte direktør, tidligere landsfoged for Sydgrønland og kontorchef under Grønlands Styrelse Knud Oldendow var på sin første direktørrejse til Grønland. Oldendow var, som vel de fleste af os på det tidspunkt, klar over den politiske situation i Europa, som var at ligge ved en krudttønde, der hvert øjeblik det skulle være kunne springe i luften. (Den sprang som bekendt også kort tid efter, den 1. september, da vi lå i lejr på sydsiden af Auvfarssuaq deltaet). Direktøren vidste også, at Nugssuaq Ekspeditionen som et af sine program-punkter havde olieeftersøgning inde i Auvfarssuaq. En dag, da Rosenkrantz og jeg stod ude på dækket udenfor di-

rektørens kahyt, kaldte Oldendow på os, d.v.s. det viste sig at det var Rosenkrantz han ville tale med, men jeg kom altså med ved en fejltagelse (?) og fik lov til at blive. Tilstede i kahytten var også frk. Gunvor Hirschsprung, direktørens sekretær.

Direktør Oldendow gik lige til sagen: »Hvis De vil lade være med at finde olie på Nugssuaq, vil jeg betale Deres næste ekspeditioner til Grønland. (Med jeg mente direktøren sikkert Grønlands Styrelse, der havde støttet ekspeditionen rigeligt). Og hvis De finder noget, må De ikke sige noget som helst om det til nogen.« Direktøren nævnte i den forbindelse, at man ikke fra styrelsens side ville give fremmede geologer adgang til Nugssuaq. Dengang skulle man jo have Kommissionen for videnskabelige un-

Et blik ind mod dyndvulkanerne i Aufarssuaq, i østgående retning.

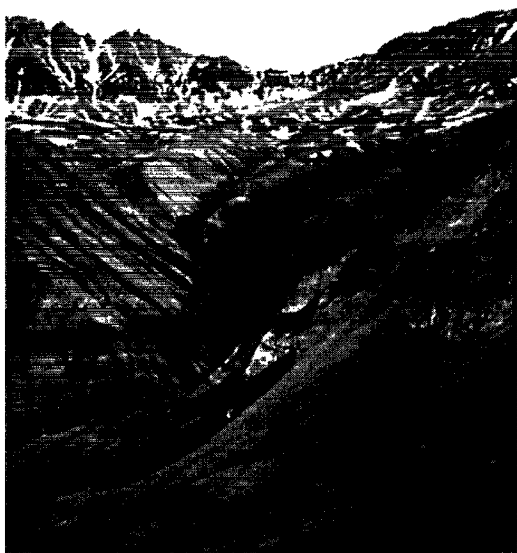
dersøgelser i Grønlands velsignelse plus styrelsens, og da Oldendow sad i spidsen for begge institutioner, var den sag afgjort på forhånd.

Anden verdenskrig ændrede ikke så forfærdelig meget på denne side af sagen. I 1946 lagde vi ud med Grønlands Geologiske Undersøgelses pionerekspedition, hvor Rosenkrantz koncentrererede sig om de rige fossilforekomster i det indre Nugssuaq. Jeg selv lå nede i Bugten og løste mine opgaver der. I 1951 skulle jeg have været med på det hold, der ledet af Rosenkrantz, skulle arbejde i det indre af Nugssuaq. Under forberedelserne var der på intet tidspunkt tale om olieundersøgelser. Jeg husker dog, at vi

en enkelt gang eller to talte om Aksel Mikkelsens en-mands ekspedition til Qaperioq kidtleg. Jeg har og havde det indtryk, at man var klar over, at det næppe kunne betale sig at udvikle en olieudvinding/produktion på Nugssuaq med de oliepriser, der herskede på verdensmarkedet.

Aksel Mikkelsens udtalelse om, at Rosenkrantz ville have »de mange spændende geologiske forekomster i området« for sig selv, er meget ilde anbragt og meget fjernt fra sandheden. For det første »sad« de danske autoriteter som nævnt ovenfor stadigvæk på, hvem der kunne indrejse til Grønland, hvor de kunne arbejde og med hvad. Dernæst

var der stadig, i hvert fald blandt de fleste videnskabsmænd/kvinder, respekt for »prioriteten«, d.v.s. man holdt sig væk fra et område, der blev undersøgt af en anden, og i den forbindelse skal det da også nævnes, at det var et forsvindende lille område indenfor den historiske geologi og dettes fauna, som havde Rosenkrantz' interesse. De dyregrupper han ikke selv havde interesse i, overlod han gerne til andre at bearbejde. Han ønskede, at det indsamlede materiale blev bearbejdet og publiceret. Han var interesseret i de opgaver, vi andre havde fået at løse, og stod os bi med råd og dåd, på samme måde som han hjalp Aksel Mikkelsen i 1951, således som denne selv beskriver. Selvom professor Rosen-

Kangilia-kløften i en sidedal til Auarssuaq har gennem årene ydet det største materiale af forsteninger til belysning af Grønlands geologiske midaldre, og den var målet for professor Rosenkrantz' mange dalvandring.

En lille geyser på toppen af den store dyndvulkan.

krantz var nalagarssuaq indenfor Grønlands geologi, havde han mig bekendt ikke, og jeg stod ham temmelig nær i de år, den samme indflydelse på den højfinans, der skulle betale for en eftersøgning og eventuel udnyttelse af olieforekomsterne på Nugsuaq. Der ligger en mængde andre overvejelser til grund end en dansk professors videnskabelige meninger. Det drejer sig nemlig om hård kasse – og profit.

En eftertid har tildelt såvel danske/grønlandske som udenlandske selskaber koncessioner til eftersøgning af olie i Grønland, men ingen synes at have styret sig grådigt over de tildelte områder, og det må da have en årsag, ik'.